

Naše orgulje

Muzička omladina Hrvatske u suradnji sa mjesnim župnicima i muzičkom omladinom Belgije započela je akciju popravaka starih orgulja u Istri. To su orgulje u Grožnjanu »gradu umjetnika« i ne-dalekim Bujama. Restauracija je povjerena belgijskom orguljaru Patrick Collonu koji je ujedno i umjetnik-orguljaš.

Prekrasne orgulje u Bujama sagradio je 1791. znameniti venecijanski majstor Gaetano Callido (iz Nakićeve škole 1722—1813) u bogatoj tradiciji talijanskog ripiena. One su u dosta dobrom stanju usprkos lošim zahvatima izvedenim od goričkog orguljara Giorgia Bencza (1943) koji je uklonio 5 originalnih registara te dodao dva »gudača« (streichend) registra i ugradio slabi ventilator.

Originalna dispozicija bila je slijedeća:

Manual: C-d⁴
Principale Bassi
Principale Soprani
Ottava
Quintadecima (4')
Decimanona 2 2/3
Vigesima-seconda (2')
Vigesima-sesta (Quinta 1 1/3)
Vigesima nona (1')
Trigesima terza (1/2)
Voce umana
Flauto in 8 Bassi
4 Soprani
Flauto in XII
Cornetta
Viola
Tromboncini Bassi
Tromboncini Soprani
Pedal Contrabassi (C-gis)
Ottava di contrabassi
Tromboni
Originalni tlak zraka bio je 60 mm

Pet originalnih registara bilo je kod »popravljanja« uklonjeno i to: Flauto in XII Cornetto, Viola, Tromboncino, Tromboni (koncertanti registri). Flauto in XII bio je zamijenjen sa Viola di Gamba 8', a Viola sa Concerto Virole. Novi registri su loše kvalitete i ne uklapaju se u stil Callidovih orgulja. Na svu sreću ripieno je ostao netaknut. Originalna klavijatura zamijenjena je običnom zanatskom.

Restauracijom će orgulje biti dovedene u prvobitno stanje i to u nekoliko etapa: 1) instrumentat će biti popravljen i očišćen od svih natruha koje nisu u stilu »Callido«.

2) bit će rekonstruirana 4 registra: Flauto in XII, Cornetto, Viola, Tromboncini (po uzoru na registre iz drugih orgulja iste škole).

3) rekonstrukcije Trombona u pedalu.

Kako se vidi iz ovog kratkog prikaza majstor će obnoviti ove orgulje poštujući svaku i najmanju pojedinost Callidove radionice. Za popravak ovih orgulja zaslužan je i poduzetni župnik g. Slavko Kalac.

Druge orgulje koje se obnavljaju su u župnoj crkvi u Grožnjanu. One su djelo talijanskog majstora Giuseppe-a Girardija (sagrađena 1846. u tradicionalnoj maniri. Sadašnje njihovo stanje je dosta loše jer su 1917. bile opljačkane, a 1943. »obnovljene« od već spomenutog Giorgia Bencza koji ih je do kraja »udesio«.

Originalna dispozicija izgledala je ovako:

Manual: C-f⁴
Principale Bassi 8'
Principale Soprani 8'
Ottava 4'
Decima quinta 1 1/3
Vigesima seconda 1'
Vigesima nona 1/2'
Flauto reale Sopr 8'
Flauto in 8 va Bassi 4'
Flauto in 8 va Soprani 4'
Voce umana 8'
Ottavino militare (sopr.) 2'
Tromboncini Soprani 8'
Pedal: C-a
Contrabassi 16'
Bassi in Ottava 8'
Trombe reali 8'

Od toga nedostaju 4 originalna registra: Principale 8' Ottava 4', Decimaquinta 2'. Tromboncini 8' Mjesto Principala 8, koji su rekvirirali Austrijanci, Bencz je stavio loš Oktav 4, mjesto oktave Concerto Virole, a mjesto Decimaquinta 2' Violu di gamba. Svirale su u dosta lošem stanju, a nedostaju i neke svirale iz ripiena. Sadašnji motor je prebučan. Inače orgulje se odlikuju ljepotom i zvučnošću koja se nazire usprkos nezgrapnim zahvatima orguljara Bencza.

Majstor Collon obnovit će orgulje strogo poštujući karakteristiku talijanske škole (Nakića, Callido, Girardia). Restauracija će se odvijati u nekoliko etapa, slično kao kod bujskih orgulja.

Da bi rekonstrukcija bila što vjernija, majstor će se poslužiti ostacima registra Tromboncini iz obližnjeg Barbana gdje su također postojale stare orgulje koje su nebrigom propale na župskom tavanu.

Ova nadasve vrijedna akcija zaslužuje svaku pohvalu jer je to čuvanje spomenika naše kulture. U dogledno vrijeme moći će se na takvim orguljama održavati zanimljivi stilski koncerti stare (renesansne i barokne) glazbe. Naša je dužnost znati vrijednost starih instrumenata, ljubomorno ih čuvati i ne dozvoljavati nestručne zahvate raznim majstorima koji nisu dorasli takvom poslu.

Mato LEŠĆAN